

MAGYAR NYELV

A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

FELELŐS SZERKESZTŐ

BENKŐ LORÁND

SZERKESZTŐ

JUHÁSZ DEZSŐ

XCIX. KÖTET

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG, BUDAPEST
2004

TARTALOM

ADAMIKNÉ JÁSZÓ ANNA (FODOR ISTVÁNNAL): A határozatlan névelő használatának terjedéséről	215
BALÁZS GÉZA: Fülöp Lajos 70 éves 250. – A változás és a változat mint nyelvstratégiai alapkérdés 339. – Turizmus-sokk. A <i>turizmus</i> jelentésbővülése 478. – Új alkalmazott nyelvészeti folyóiratok	505
BALOGH JUDIT: Az értelmezős szintagmákról	293
BALOGH LAJOS: Király Péter, A nyelvkeveredés. A magyarországi szláv nyelvjárások tanulságai	234
BÁN ERVIN: Egy nyelvész halálára	249
BAŃCZEROWSKI JANUSZ: A kéz nyelvi képe a magyar nyelvben	427
BÁNKI JUDIT: Wittnyédy István leveleskönyvéből	380
BENCZE LÓRÁNT: A pálma, a ciprus és az egyperces. Az alakzatok világa 1–10.	488
BENKŐ LORÁND: Doboka és társai	393
BLAHO SYLVIA: Siptár Péter szerk., Szabálytalan fonológia	239
BODÓ CSANÁD: Két élőnyelvi konferencia kötetéről	364
BÓNA JUDIT: Beszédkutatás 2002	360
H. BOTTYÁNFY ÉVA: A mozgást kifejező igék szinonimikája korai bibliafordításainkban 94, 242, 375,	502
BÜKY LÁSZLÓ: Aczél Petra – Bencze Lóránt, Mikor[,] miért[,] kinek[,] hogyan[?]. Hatékonyság a nyelvi kommunikációban 86. – Garkú 211. – Kemény Gábor, Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába	492
DEMJÁN ADALBERT: Félegyházi Tamás és Komáromi Csipkés György bibliafordításának kapcsolatáról	69
DÓRA ZOLTÁN: Rendszerváltozás előtti neologizmusok archaizálódása	481
DÖMÖTÖR ADRIENN: Szinonim mondat szerkezetek és formai változatok	448
ÉDER ZOLTÁN: Verseghegy Ferenc „Ungarische Sprachlehre” című könyve – száznyolcvanöt év múltán 33. – Borúrá derű (A Magyar Tudományos Akadémia jelszavának születése)	331
FARKAS TAMÁS: A magyar családnévanyag két nagy típusáról 144. – Karády Viktor – Kozma István, Név és nemzet. Családnév-változtatás, névpolitika és nemzeti-ségi erőviszonyok Magyarországon a feudalizmustól a kommunizmusig	335
FODOR ISTVÁN (ADAMIKNÉ JÁSZÓ ANNÁVAL): A határozatlan névelő használatának terjedéséről 215. – Havas Ferenc, A marizmus-szindróma. Sztálinizmus és nyelvtudomány 351. – Megjegyzések a magyar mássalhangzó-kvantitás kérdéséhez	466
N. FODOR JÁNOS: P. Lakatos Ilona szerk., Mutatványok a hármasszár menti nyelvhasználat kutatásából	369
FORGÁCS TAMÁS: Lexikalizálódási és grammatikalizálódási folyamatok frazeológiai egységekben	259, 412

GERSTNER KÁROLY: Ördög Ferenc 70 éves	251
HAJDÚ MIHÁLY: Kommunikáció és identifikáció	1
HOFFMANN ISTVÁN: Kiss Lajos, Történeti vizsgálatok a földrajzi nevek körében	225
HOLLÓS ATTILA: Szótörténeti adalékok	121
HORVÁTH LÁSZLÓ: Hibák és furcsaságok a határozottságbeli egyeztetésben	25
JUHÁSZ DEZSŐ: Mester és tanítvány. Kniezsa István válogatott névtani műveinek kiadása Kiss Lajos gondozásában 229. – Megalakult a Magyar Nyelvtudományi Társaság járszági csoportja	253
KABÁN ANNAMÁRIA: Négyszázhuszonöt éves Melius Péter Herbariuma	205
KÁVÁSSY SÁNDOR: Országlakók, országlakosok 71. – Szolgabíró 72. – Tekintetes Karok és Rendek!	335
KICSI SÁNDOR ANDRÁS: Pertu	213
KIRÁLY PÉTER: Lotz János Budapesten	498
KISS JENŐ: A Magyar Nyelvtudományi Társaság 98. közgyűlése 112. – Egy ritka szerkesztői jubileum 120. – Búcsú Kiss Lajostól 129. – Pais Dezső életművéről 257. – A magyar nyelvtörténet korszakolásához 385. – A hetvenéves Hajdú Mihály köszöntése	510
†KISS LAJOS: Új magyar–török kéziszótár	92
KRISTÓ GYULA: Karold, Doboka, Keán és társaik 50. – A <i>székely</i> népnév első vokálisának milyenségéről	468
LAKATOS RITA: Nyelvjárási szövegek Torontálvásárhelyről	347
D. MÁTAI MÁRIA: Sebestyén Árpád, A névutók állománya és rendszere a Jókai-kódexben (1372 u.)	484
MIZSER LAJOS: Borköles 214. – Olasz 337. – Spanyol	338
MOKÁNY SÁNDOR: A <i>bikuram</i> -tól az <i>üfőasszony</i> -ig	470
A. MOLNÁR FERENC: Korai adatok az igekötővel való felelésre 70. – A. Molnár Ferenc írja	381
NEMES ATTILA LÁSZLÓ: Nyelvi szintek interakciója a műveltetésben: milyen jelentést hordoznak az alternatív esetragok?	9
NEMES MAGDOLNA: Új magyar tájshótár (N–S)	496
NYOMÁRKAY ISTVÁN: Kiss Lajos 80 éves	118
Pályázati felhívás	254
PÁSZTOR EMIL: Négy nyelvhelyességi babona ellenpéldái Arany Toldijában	3
PÁTROVICS PÉTER: Az aspektus a lengyel és a magyar nyelvben: harmónia – diszharmónia	56
PELCZER KATALIN: Benczik Vilmos, Nyelv, írás, irodalom kommunikációelméleti megközelítésben	90
PÉTER LÁSZLÓ: Rubicon 73. – Péter László írja 125. – (SZATHMÁRI ISTVÁNNAL) Juhász Gyula költői nyelvének egy sajátos stíluseszközéről	188
POZSGAY ILDIKÓ: 4th International Congress of Dialectologists and Geolinguistics	507
SÁROSI ZSÓFIA: Történeti szociopragmatika – magyar nyelvtörténet más megközelítésben	434
SEBESTYÉN ÁRPÁD: Búcsú Balassa Ivántól	247
SENGA TORU: <i>Dzsúdzsucu</i> és <i>dzsúdó</i> . Japán sportszavak magyar és nemzetközi vonatkozásairól	193, 310
SZABÓ JÓZSEF: Nyelvjáráskutatók konferenciája Svájcban	371
SZALAMIN EDIT: Juhász József nyolcvanéves	508
SZATHMÁRI ISTVÁN (PÉTER LÁSZLÓVAL): Juhász Gyula költői nyelvének egy sajátos stíluseszközéről	188

SZÉKELY GÁBOR: A mérséklés kifejezésének eszközeiről a magyar nyelvben	65
A szerkesztőség írja	512
SZIKSZAINÉ NAGY IRMA: A retorikai kérdések kérdő névmásai és partikulája	300
SZILI KATALIN: A <i>ki</i> igekötő jelentésváltozásai	163
TOLCSVAI NAGY GÁBOR: Kertész András két könyvéről	81
TÓTH SZILÁRD: Újabb adatok a <i>lecsó</i> szó hazai és külföldi elterjedéséhez	474
UZONYI KISS JUDIT: Gondolatok a főnévi alaptagú szintagmákról	323
N. VARGA ANDREA: Töismétlések és figura etymologicák Gyöngyösi István és Zrínyi Miklós művészetében	273
C. VLADÁR ZSUZSA: Az ablativus a korai magyar és finn grammatikákban	133
ZAICZ GÁBOR: Hajdú Pétertől búcsúzunk	115
ZELLIGER ERZSÉBET: Borbély Anna, Nyelvcseré. Szociolingvisztikai kutatások a magyarországi románok közösségében	237
ZOLTÁN ANDRÁS: Farvíz	73
ZSILINSZKY ÉVA: Mihály Benkő, On the Tracks of Friar Julian. Journeys across Mongolia	94
Kisebb közlemények	65, 205, 466, 331
Különfélék	94, 242, 371, 498
Levélszekrény	125, 381, 512
Nyelvművelés	215
Nyelvtörténeti adatok	121, 380
Szemle	225
Szó- és szólásmagyarázatok	81, 211, 335, 470
Társasági ügyek	112, 247, 508

SZÓ- ÉS TÁRGYMUTATÓ

ablativus a korai magyar és finn grammatikákban 133	családnevek keletkezési ideje 146
Az alakzatok világa 1–10, 488	családnév-változtatás 144, 355
aleman dialektológiai konferencia 371	dialektológia 371, 507
alkalmazott nyelvészeti folyóiratok 505	Doboka 393–6
Alkalmazott nyelvtudomány 505	dzsúdzsucu, dzsúdó 193, 310
amerikai deszkriptív fonológiai iskola 239	-e kérdő partikula a retorikai kérdésekben 308
azonosító szintagma 298	élőnyelvi konferenciakötetek 364
bácskai lecsó, bácskai lecsósrizs 475	emfázisos rokonságszavaink 470
Balassa Iván 247	Erdélyi Szoltán 405
banya 470	értelmezős szintagma 293
Beleknegini 407	északkeleti nyelvjárás 369
Belyöd 403	1945 utáni neologizmusok 481
Beszédkutatás 2002 360	figura etymologica 276
bikuram 470	Fordítástudomány 505
Borköles 214	főnévi alaptagú szintagmák 323
Bortöltő 214	főnévi kérdőnévmások a retorikai kérdésekben 301
Borúra derű (az Akadémia jelmondata) 331	

- frazeológiai egység 260
 frazeológiai egységek lexikalizálódása 259, 412
 Fülöp Lajos 250
 garkü 211
 grammatikalizálódás 260
 grammatikalizálódás frazeológiai egységekben 259, 412
 Gyula (Prokuj) 394
 Hajdú Mihály 510
 hármas határ menti nyelvhasználat 369
 határozatlan névelő (helytelen használata) 215
 „hátravetett jelző” 293
 helynévi eredetű családnevek 159
 japán sportszavak 193, 310
 Jókai-kódex névutóhasználat 484
 Juhász Gyula költői nyelvének egy sajátos szó szerkezet típusa 188
 Juhász József 508
 Kaján 397
 Kán 398
 Karády Viktor – Kozma István, Név és nemzet 355
 kárpátukrán–kelet-szlovák átmeneti nyelvjárás 234
 Keán 397
 Kelemen Tiborné 249
 Kemény Gábor, Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába 492
 kevés esetes rendszer a korai magyar és finn grammatikákban 138
 kézzel kapcsolatos kifejezések 427
 ki igekötő jelentésváltozásai 163
 kísérleti beszéd kutatás 361
 Kiss Lajos 129
 Kiss Lajos Kniezsa-kiadásai 229
 Kiss Lajos történeti névtani munkássága 130, 225
 Kniezsa István válogatott névtani művei 229
 korai Árpád-kori magyar személynevek 393
 kormányzásfonológia 240
 közszói eredetű családnevek 160
 Kulán 403
 Lotz János 498
 lecsó 474
 magyar családnévanyag típusai 145
 magyar nyelvtörténet korszakolása 385
 Magyar Nyelvtudományi Társaság jászszági csoportja 253
 magyarországi románság nyelvhasználata 237
 magyarországi szláv nyelvjárások 234
 Marr, marrizmus 351
 mássalhangzó-kvantitás 466
 Melius Péter Herbariuma 205
 melléknévi kérdő névmások a retorikai kérdésekben 304
 mesterséges családnevek 152
 mozgást kifejező igék korai bibliafordításainkban 242, 375, 502
 napjaink nyelvművelő gyakorlata 342
 4. Nemzetközi Dialektológiai és Geolingvisztikai Kongresszus 507
 névgyakoriság 161
 névkeletkezés és névhasználat 145
 név konnotációja 149
 névmagyarosítások 355
 névpolitika Magyarországon 355
 névragozás a korai magyar és finn grammatikákban 136
 névutó 484
 nyelvcsere 237
 nyelvi kép stilisztikája 492
 Nyelvi Mércé 505
 nyelvjárási szövegek Torontálvásárhelyről 347
 nyelvkeveredés 234
 nyelvművelési stratégia 343
 nyelvtörténet pragmatikai alapon 434
 optimalitáselmélet 241
 Orvosi Nyelv 506
 Ördög Ferenc 251
 pályázati felhívás 254
 pertu 213
 rendszerváltás előtti neologizmusok archaizálódása 481

- retorikai kérdés 489
 retorikai kérdések kérdő névmásai 300
- Sarolt (Karold) 394
- Sebestyén Árpád, A névutók állománya és rendszere a Jókai-kódexben 484
- sílány ~ sílány 'koszorúslány' 472
- sokesetes rendszer a korai magyar és finn grammatikákban 142
- strukturális fonológia 239
- Szabálytalan fonológia 239
- székely* népnév 468
- szigorú CV fonológia 240
- szinonim mondat szerkezetek korai bibliafordításokban 448
- Sztálin és a nyelvtudomány 351
- tőismétlés 273
- tőismételek és figura etymologicák Gyöngyösi István és Zrínyi Miklós művészetében 273
- történeti szociopragmatika 434
- turista 478
- turizmus* jelentésbővülése 478
- turizmus*-sal alakult szóösszetételek 478
- Új magyar tájszótár IV. (N–S) 496
- űfőasszony 474
- Vajk 407
- változás és változat 339
- vonatkozó mellékmondatos alárendelések változatai korai bibliafordításokban 448
- vonzatos főnév 328
- vonzatok formai egységesülése 417
- Wittnyédy István levele 380

KISS GABRIELLA